

Овод Лариса Василівна,
к.е.н., доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування
Наконечна Інна Павлівна
Хмельницький національний університет,
м. Хмельницький, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В НАУКОВО-ВИРОБНИЧИХ ЦЕНТРАХ СТАНДАРТИЗАЦІЇ, МЕТРОЛОГІЇ ТА СЕРТИФІКАЦІЇ УКРАЇНИ

Основні засоби є важливим елементом, що забезпечує функціонування діяльності будь-якого підприємства. Зазвичай у більшості підприємств основні засоби займають більшу частину активів. Їх стан і вартість цікавлять як керівництво, так й інвесторів, засновників, акціонерів, так як достовірна оцінка об'єктів основних засобів дає змогу робити висновки про фінансовий стан та приймати обґрунтовані управлінські рішення [1, с. 20].

Як складова активів, необоротних активів, основні засоби відповідно до законодавства, зокрема, Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженого наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. зі змінами та доповненнями – це «ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому» [2].

Основні частину таких активів складають основні засоби науково-виробничих центрів стандартизації, метрології та сертифікації України, які отримують вигоди від використання шляхом надання виробничих послуг.

Тому у зв'язку із воєнним станом в Україні у 2022 році слід здійснювати облік втрачених основних засобів, а також переглянути складові амортизаційної політики на 2023 рік щодо ушкоджених засобів праці центрів та навіть за тими, які є контрольованими та неушкоджені.

Внаслідок того, що науково-виробничі центри стандартизації, метрології та сертифікації України є малими підприємствами з надання послуг, вони мають у порівнянні з іншими підприємствами різних галузей економіки свої особливості, що безпосередньо впливають на склад і використання основних засобів, які слід враховувати при організації їх обліку, контролю та аналізу. А саме:

1. Частка основних засобів у складі майна підприємств. Характерною особливістю підприємств з надання послуг з перевірки відповідності стандартам, технічним умовам продукції, товарів є переважаюча питома вага основних засобів, у тому числі великий перелік різноманітних вимірювальних приладів, обладнання; наявність у складі інших необоротних матеріальних активів бібліотечних фондів, у тому числі різного роду довідників державних стандартів й технічних умов. Такі особливості впливають на валюту балансу,

співвідношення необоротних та оборотних активів, розмір амортизаційних відрахувань, віднесення сум зносу на витрати.

2. Фізичний та моральний стан основних засобів. Нестабільність економіки України в сучасних умовах, брак вільних фінансових коштів на придбання нових основних засобів, зниження кількості замовників послуг під час дії воєнного стану, скасування обов'язкової сертифікації продукції, товарів зумовлює зростання кількості зношених засобів праці. Тому на більшості науково-виробничих центрах з надання послуг з перевірки відповідності стандартам, технічним умовам коефіцієнт зносу становить більше 0,5.

3. Функції основних засобів, що виконуються у господарській діяльності. Вимірювальні прилади, різне обладнання приймає активну участь у наданні виробничих послуг. Отже, основні засоби впливають на склад і співвідношення змінних та постійних витрат. Також основні засоби центрів приймають участь у забезпеченні загальновиробничої та загальногосподарської діяльності.

4. Особливості обліку. Через склад основних засобів та функції, які вони виконують в господарській діяльності науково-виробничих центрів стандартизації, метрології та сертифікації України більша частина амортизаційних відрахувань щодо засобів праці є складовою прямих витрат, які обліковуються за дебетом рахунку 23 «Виробництво», а решта – однією із статей загальновиробничих, що обліковуються за дебетом рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» та адміністративних витрат – за дебетом рахунку 92 «Адміністративні витрати». Склад витрат з амортизації та їх сума впливає на визначення розміру виробничої собівартості послуг за відділами та лабораторіями та величину інших операційних витрат.

Таким чином, економічна сутність, матеріально-речовий склад основних засобів, строк їх експлуатації, стан, а подекуди й вартісна межа, слугують визначальними характеристиками в окресленні їх значення в діяльності будь-якого підприємства під час воєнного стану, організації обліку, у тому числі й в галузі метрології, стандартизації та сертифікації.

Список використаних джерел:

1. Кононова І. В. Особливості обліку та аудиту основних засобів згідно з міжнародними стандартами. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 6. Ч. 2. С. 19–23.

2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. – в редакції від 10.08.2021. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17> (дата звернення: 06.11.2022).